

SAGNARI

dels SALASSI), *Alàs, Anàs, Escàs, Llaràs*.

HOMÒNIMS. 1) *Torre de Sagàs*, en el Segrià, lloc antic, ja S. XII, entre Tèrmens i Balaguer (Pleyan). Id. en el S. XII, i en el mapa de GGC, p. 130. 2) A la Garrotxa, paratge de la vall de St. Aniòl d'Aguja: «baixàrem a la clotada de *Segàs*, y vorejant les cingleres de la raconada de *Bruis*, prenguerem un vessant que mira a l'espadat on hi ha la tuta - -» (Mrn. Vayreda, *La Panyalada*, 1a. ed., cap. xxx, p. 305).

Deixem en escèptica reserva la possibilitat de relacionar-hi alguns noms de terra llunyana: Le Pré de *Sague*, en el Cantal, montagne à vacherie, te. Peyrusse (Amé, *Di. Top.*). *Sagans*, vila dels Grisons (que no sé si Holder va ben orientat en cercar-li una base SECAN-).

Rebutjo, doncs, com molt menys fundats, i no concretats, alguns enllaços amb arrels ibero-basques com la de *Segarra*, o de *Sagüés*, poble prop de Pamplona, que és *Sagotze* en basc (RFE v, 23).

¹ Ho interpreto com còpia un poc infidel d'un pasatge que diria «in villa Gere, in locum dictum *Sagenano*», derivat adjectiu en *-anus*, en el qual s'ha dissimilat en *-r* la primera *-n*.

Sagadell, *-delles*, V. *Segalar Sagaró*, V. *Segueró* ²³ (no existeixen **Agaró* ni *S'Agaró*) *Sagarrient*, V. *Seguereny Sagarriga*, V. *Sa Sagart*, V. *Segart Sagàs*, V. *Saga Sagetí*, V. *Saeti*

SAGNARI, o SENNARE, o SENDARE

Nom de diversos llocs menors de les comarques pirinenques. Informació deficient.

A) Jo tinc notícia (c. 1960 o 1930) d'un paratge ³³ *Sangnari* o *Sagnari* (pron. igual: *səɲnəri*), prop d'Ogassa (alt Ripollès, 5 k. al SE. de Ribes). Sembla que és el mateix lloc que Rubió i Lois obté per a l'índex de *Cat. Car.* en la forma: «*Sagnari*, mun. de Ribes de Freser». Amb el qual identifica el nom *Sannare* o ⁴⁰ *Sendare*, de dos venerables documents del S. IX:

885 (que Monsalv. data de 875): l'Acta amb què el Comte Guifre dota el mon. de St. Joan d. I. Abadesses, d'una sèrie de llocs que s'estenen per totes aqueixes comarques: «--- castro *Mochoronio* [Mogrony] --- casttrum *Bisaura* [Besora] --- *St. Martin de* --- *Congusto* ---» i aquí: «in valle *Riopullo*, villare q. dicitur *Sendare*, casas cum curtes et ortos et terras --- q. comparavimus de Daniel --- et in villa *Stamarize* --- in valle conflentano ---» (Monsalv. xv, 16.8 = Abadal, *Cat.* ⁵⁰ *Car.* II, 215.25). Donació renovada en un dipl. de Carles el Simple, de 899, de text diferent si bé paral·lel: «cellam *Mucronio* --- et in *Tagnano*, in *Felcariolas*, in *Berga*,¹ in *Genesteto*, in *Sennare* quicquid habere videntur; et in pago Confluentano, villa *Fauliano* ---» (*Cat.* ⁵³ *Car.* II, 17.7). Abadal i Rubió Lois ho identifiquen amb *Sagnari*, indret que Rubió troba en aquell lloc. Raonablement.

Sembla que es refereixi al mateix lloc un doc. de 1293: «pendència haguda entre Ramon d'Oriola, Ri-

poll d'Oriola, Bernat de Coma *Senar* i Guillem d'Anglada sobre pastures de bestiar» que T. Ragner troba a l'arxiu del Mas Coma i publica en *Scriptorium* de Ripoll, gener 1927, p. 6.

B) *Sagnari* («cal *Sagnari*»), segons IGC, full 293, en el Berguedà, en el límit entre Sagàs i Sta. Maria de Merlès.

C) *Sagnari*, pda. de l'alt Gironès, en el te. de St. Miquel de Campmajor (entre Banyoles i Mieres).

D) Font del *Nari*, te. Vilanova de Meià; aquest, sense *San(t)*-.

E) En fi, en un doc. ross. de 1293: «loco dicto *Sancnar*», que l'*InvLC* troba en un doc. relatiu a *Nyils*.

Encara que hàgim d'operar amb informació deficient, està a la vista una etim. raonable: paral·lela a la d'alguns NLL on el mot *sant* s'ha aglutinat amb l'hagionim —el nom propi d'un sant—, sofrint alguna alteració fonètica. Com *Sangrà*, pagesia prop de Pinós de Solsonès, provinent de SANCTUS GRATIANUS, amb l'evolució GRATIANU > cat. *Gr(a)à*, que he explicat, supra, a l'art. *Gra* (poblet de Segarra).

En el nom present es tractaria de *Sent Nazari*, també amb l'emudiment de la *-z*, entre vocals, paral·lela a la de *-tʃ* en *Sangrà*. En el nostre cas, el grup *-ntn-*, per una part s'hauria reduït a *-nn-* (*Sennare*) o *-ɲn-* (escrit *-gn-*) en *Sangnari*; o per altra banda, *-ndn-* > *-nd-* com en *Sendare*. La *-i* final s'ha mantingut fins avui en les formes modernes *Sagnari* etc., o bé s'ha canviat en *-e*, en els antics *Sennare* i *Sendare*, o apocopat en *-ar* (*Sancnar*) en els dos documents de 1293: un que el situa cap a Ripoll, i el rossellonès que el situa cap a Nyils: lloc precisament situat uns 10 k. a l'O. de *St. Nazari* i del seu estany, en la costa rossellonesa.

En la documentació d'aquest *Sant Nazari* més coneguda, no tenim notícia més que de formes de tipus cultista (*St. Nazari*, 899, 1359, 1435, 1597); tampoc del *St. Nazari* del Baix Empordà (891, *Cat. Car.*).

¹ Més que al Berga berguedà es deu al·ludir al d'Osona, on hi ha Sta. Eugènia de *Berga*, prop de *Folgueroles*.

Sagra, cf. nota en l'apèndix a *Segura*

SAGRA

1) Poble del Marquesat de Dénia, 6 k. SE. de Pego, i uns 15 al SO. de Dénia. *Pron.*: *ságra* a Teulada, 1935, amb gentilici *sagrerós*; id. en les enqs. de 1963 en el poble mateix (xxxiv, 129-131) i els del voltant.

MENCIONS ANT. En el *Rept.*, *Sacra* prop de Pego i *Segària* (p. 384). *Çacram*, alqueria d'Espanya o d'Àfrica, en Yaqut (S. xiv), d'on venia Abu-Tafs el *Çacraní* (259): segons Jul. Ribera, parlant ell (o Yaqut) de la demarcació de Dénia (*El Arch.* 1886, 253 ss.); 1544, el Papa disposa que les rendes de *Sagra* (i d'una sèrie de pobles dependents de Dénia) passin, des d'ara al col·legi de St. Sebastià de Gandia (*El Arch.* II, 342).